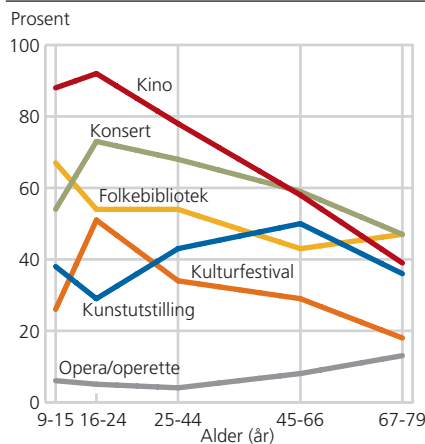

En av tre spiller et instrument

Vi bruker stadig mer tid på fysiske aktiviteter, og seks av ti trener mer enn en gang i uka. En av tre har deltatt på et idrettsarrangement i løpet av de siste to årene, og fotball er den mest populære idretten. Det er også rundt en av tre av oss som spiller et instrument, og gitar og piano er de instrumentene vi spiller mest på. Andelen som spiller blokkfløyte, har sunket betraktelig de siste 15 årene. Antall avisopplag synker, og samtidig er det færre som leser papiravis i dag, sammenlignet med hva som var vanlig på slutten av 1990-tallet. Bruk av Internett har tidoblet seg i samme periode.

Odd Frank Vaage

Figur 1. Andel som har brukt ulike kulturtilbud de siste tolv månedene, etter alder. 9-79 år. 2008

Kilde: Kultur- og mediebruksundersøkelsen 2008, Statistisk sentralbyrå.

Odd Frank Vaage er sosiolog og seniorrådgiver i Statistisk sentralbyrå, Seksjon for leveårsstatistikk. (ova@ssb.no)

Det er mange faktorer som spiller inn i forhold til hvor kulturell man er. Alder, utdanning og ikke minst kjønn har stor betydning for hva slags kulturtilbud man velger å bruke tiden sin på, viser kulturbruksundersøkelsene (se tekstboks om datakilder). Og høyest andel er det blant kvinnene. Kvinner går mer på folkebibliotek, teater, kunstutstillinger, klassiske konserter, ballett-/danseforestillinger og tros-/livssynsmøter sammenlignet med menn. Forskjellen har holdt seg nokså stabil fra begynnelsen av 1990-tallet og fram til i dag. Bare på idrettsarrangementene finner vi flere menn enn kvinner blant tilskuerne. Også denne forskjellen har holdt seg stabil i de senere årene.

Teater stadig mer populært

Teater er blitt mer populært de senere årene, viser kulturbruksundersøkelsene. Andelen som har sett en teater-, musikal- eller revyforestilling det siste året, har økt fra 44 prosent i 1991 til 53 prosent i 2008, henholdsvis 49 prosent for mennene og 57 prosent for kvinnene. Økningen i andelen som går på teater, musikal eller revy, gjelder begge kjønn. Blant de unge har ikke økningen vært så stor i den samme perioden. Både i 1991 og i 2004 hadde 48 prosent i aldersgruppen 16-24 år vært på denne typen forestillinger de siste tolv månedene. I 2008 var andelen i denne aldersgruppen på 54 prosent.

Forestillinger ved institusjonsteatrene har økt fra 1980, og var på om lag 9 300 forestillinger i 2007. I 1996 var det 253 teater-/operabesøk per 1 000 innbyggere i Norge. I 2008 var tallet økt til 392. I 2009 var tallet sunket noe, til 370.

Ungt kinopublikum ...

Andelen som har vært på kino i løpet av et år, er høyest blant barn og unge, og slik har det tradisjonelt vært i lang tid (se figur 1). Selv om besøkstallene er betydelig lavere blant de eldre, er det blant dem at endringen har vært størst. Andelen personer i alderen 67-79 år som har vært på kino de siste tolv månedene, var på 10 prosent i 1991. I 2009 var besøksandelen på 42 prosent i denne aldersgruppen.

Besøk på konserter og kulturfestivaler er også dominert av de unge, men ikke i samme grad som for kino. Økningen i konsertbesøket fra 1991 til 2008 har vært betydelig i alle aldersgrupper, unntatt for de yngste, det vil si gruppen 9-15 år. Det er de godt voksne og eldre, ikke barn og unge, som velger opera/operette og kunstutstillinger. Andelen av befolkningen som bruke disse tilbudene, har endret seg lite fra 1991 til 2008 (se figur 1).

... og blant dem som går på konserter

I 1990 ble det holdt litt under 300 symfonikonerter i Norge. I 1997 var tallet økt til drøye 400, og ytterligere til 759 konserter i 2008. Mens publikummet på symfonikonerter var på om lag 220 000 i 1990, økte tallet til 510 000 i 2005. I 2008 var tallet 390 000 (Kulturstatistikk 2008).

I publikumstillene finner vi også at det har vært en klar økning i konsertbesøk totalt. 48 prosent av befolkningen hadde vært på en konsert i løpet av de siste tolv månedene i 1991. Andelen økte til 62 prosent i 2008 (Vaage 2009a). Blant kvinner var andelen 64 prosent og blant menn 58 prosent. Det er særlig unge og yngre voksne som går på konserter. I aldersgruppen 16-24 år var andelen som hadde vært på konsert de siste tolv månedene i 2008, på 73 prosent. I gruppen 25-44 år var andelen 68 prosent. Blant konsertgjengerne hadde 9 prosent hørt på klassisk musikk eller operamusikk sist de var på konsert. 52 prosent hadde vært på pop- eller rockekonsert.

Andelen som besøker norske museer, har forandret seg nokså lite fra 1991 til 2008, og andelen har ligget mellom 41 og 45 prosent per år i denne perioden. I 2008 var den på 43 prosent. Folkemuseer/bygdetun er de museene som oftest er besøkt men vi ser allikevel en nedgang i andelen besøkende fra 1991 (39 prosent) til 2008 (31 prosent) (Vaage 2009a). Dernest kommer tekniske museer, med 16 prosent besøkende i 1991 og 17 prosent i 2008. Naturhistoriske museer hadde 14 prosent av museumspublikumet både i 1991 og 2008. Kunstmuseene hadde en andel på 12 prosent i 1991 og 18 prosent i 2008. Her ser det altså ut til å være en økning i interessen.

En av tre spiller et instrument

35 prosent av befolkningen spilte et instrument i 2008 (se tabell 1), i 1991 var andelen 37 prosent. Andelen som spiller et instrument, har de siste tjue årene vært litt høyere blant kvinner enn blant menn, men i 2008 var det for første gang omvendt, henholdsvis 37 prosent menn og 34 prosent kvinner.

Fram til og med 2000 var det de yngste som i størst grad behersket et instrument. Andelen gutter og jenter under 16 år som spiller et instrument, har likevel sunket betydelig i denne perioden. Dette har nok sammenheng med at blokkfløyteopplæring ikke er så vanlig i skolen som det har vært tidligere. For resten av befolkningen har andelen som kan spille instrument, holdt seg på omtrent samme nivå i hele perioden, men med noen endringer fra år til år.

Tall fra 2008 viser at en større andel blant dem med høy utdanning kan spille et instrument enn blant dem med lav utdanning. Blant dem som hadde bare ungdomsskole, var andelen på 27 prosent. Blant dem som hadde lang universitets- eller høgskoleutdanning, var andelen 44 prosent (Vaage 2009b).

Tabell 1. Andel som kan spille et instrument, etter kjønn og alder. 9-79 år. 1991-2008. Prosent

	1991	1994	1997	2000	2004	2008
I alt	37	39	35	36	36	35
Menn	35	37	32	34	34	37
Kvinner	39	41	38	39	38	34
Alder						
9-12 år	81	81	68	64	56	58
13-15 år	69	68	59	57	58	53
16-19 år	52	62	49	47	52	48
20-24 år	43	43	40	41	44	40
25-34 år	41	42	34	40	36	39
35-44 år	33	33	37	36	32	35
45-54 år	25	27	28	26	32	29
55-66 år	22	20	24	28	25	26
67-79 år	18	21	15	17	22	21

Kilde: Kultur- og mediebruksundersøkelsen, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 2. **Andel som kan spille ulike instrumenter. 1994-2008. 9-79 år. Prosent**

	1994	1997	2000	2004	2008
Blokkfløyte	11	8	6	6	4
Andre treblåsere	3	2	2	3	2
Trompet, kornett	3	3	4	4	4
Andre messingblåsere	4	3	4	4	4
Piano	14	11	12	13	12
Elorgel, synthesizer	6	5	4	4	2
Andre tangentinstrumenter	2	1	0	1	1
Gitar	12	13	12	14	13
Andre strengeinstrumenter	1	1	1	1	1
Fiolin	2	1	2	1	1
Andre strykeinstrumenter	0	0	0	0	0
Trekkspill, torader o.l.	3	3	2	2	2
Trommer, slagverk	2	2	2	2	4
Andre instrumenter	2	2	2	2	3

Kilde: Kultur- og mediebruksundersøkelsene, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3. **Andel som er med i ulike kor, orkester, sang- eller musikkgrupper, blant dem som er aktive i en eller annen gruppe. 9-79 år. 1991-2008. Prosent**

	1991	1994	1997	2000	2004	2008
Antall svar	183	185	197	197	180	181
Kor eller sanggruppe	49	45	46	46	43	38
Korps eller janitsjarorkester	24	28	27	25	22	21
Gruppe som spiller rock eller pop	9	14	11	10	15	19
Klassisk musikkgruppe/orkester	5	6	4	6	6	10
Spelemannslag/folkemusikkgruppe	4	4	5	4	4	5
Jazzgruppe	4	2	3	5	4	2
Visegruppe	2	3	5	3	2	3
Country and western-gruppe	1	2	1	0	1	3
Annen type sang- eller musikkgruppe	12	12	10	12	16	11

Kilde: Kultur- og mediebruksundersøkelsene, Statistisk sentralbyrå.

Gitar og piano er mest spilt

Gitar og piano er de to instrumentene som flest nordmenn kan spille på (se tabell 2), henholdsvis 13 og 12 prosent i 2008. Vi ser et klart skille mellom menn og kvinner i piano- og gitarspilling. Mens 8 prosent av mennene kunne spille piano i 2008, gjaldt det 16 prosent av kvinnene. For gitar var det omvendt; 17 prosent av mennene og 10 prosent av kvinnene kunne spille dette instrumentet i 2008. Andelen som spiller blokkfløyte, har sunket mest i perioden fra 1994 (11 prosent) til 2008 (4 prosent). Elektronisk orgel/synthesizer har også blitt mindre populært de siste 14 årene. For andre instrumenter har andelen utøvere holdt seg nokså stabil i denne perioden.

Skolemusikken betyr mye

Det er særlig barn og unge som spiller trompet og trommer. Og det kan forklares med at mange yngre er med i skolemusikken. Ellers er det unge som også i størst grad spiller piano og gitar. Det er en særlig høy andel av de minste barna som spiller blokkfløyte. Bruken synker deretter jevnt og trutt med økende alder. Andelen som spiller elektronisk orgel og trekkspill, er nokså jevnt fordelt på alle alderstrinn.

Flest med i kor eller sanggruppe

Blant dem som er med i ulike former for organiserte sang- eller musikkgrupper, finner vi at flest synger i kor eller i en sanggruppe (se tabell 3). I 1994 var det 49 prosent av de aktive som var med i slike grupper. Seinere har tallet vært ganske stabilt på rundt 45 prosent. I 2008 har det derimot sunket til 38 prosent. Den nest største gruppen er korps eller janitsjarorkester, med en andel på fra 21 til 28 prosent i perioden. Den tredje store gruppen er de som spiller i rock- eller popgrupper, og det er denne gruppen som øker mest, fra 9 prosent i 1994 til 19 prosent i 2008. Årene imellom har andelen variert noe. Ellers har det vært liten variasjon innenfor andre musikkgrupper de siste 14 årene.

Kvinner er oftere med i kor eller sanggruppe enn menn (se tabell 4). Menn er på sin side i mye større grad med i grupper som spiller rock eller pop og i jazzgrupper. Ellers er det ingen grupper hvor det er stor forskjell mellom kvinner og menn når det gjelder aktivitet.

Kulturskolen spiller en viktig rolle

I 2001 hadde de kommunale kultur- og musikkskolene omtrent 98 000 elever. I 2008 var tallet økt til 109 000. 17,6 prosent av innbyggerne i alderen 6-15 år var elever ved disse skolene (Kulturstatistikk 2008). Tall fra 2008 viser at det særlig er de som spiller instrument regelmessig, og de som er aktivt med i kor/orkester/sang- eller musikkgruppe, som får dette organisert gjennom de kommunale musikk- og kulturskolene (se tabell 5). De som i minst grad får aktivitetene sine organisert på denne måten, er de som driver med billedkunst/kunsthåndverk. Fra 2004 til 2008 ser det ut til at det har vært en økning i kommunal organisering blant dem som er med i sang/musikkgrupper, og blant dem som spiller regelmessig, mens det har vært en nedgang blant dem som driver med organisert dans.

Økt fysisk aktivitet

Tiden som voksne i alderen fra 16 til 79 år bruker på å trene eller mosjonere, har økt de seinere årene. I 2001 var det 49 prosent som trente to ganger i uka eller mer (Vaage 2009b). I 2004 var andelen økt til 60 prosent, og videre til 62 prosent i 2007. Kvinner og menn trener nesten like mye. Blant dem med lang universitets- eller høgskoleutdanning var det i 2007 73 prosent som trente to ganger i uken eller mer. Blant dem med bare grunnskoleutdanning var andelen 58 prosent.

30 prosent av befolkningen har de siste to årene vært aktive deltakere i idrettsarrangement. Kultur- og mediebruksundersøkelsene viser at dette gjelder mellom 33 og 38 prosent av mennene mens andelen har vært lavere blant kvinnene, fra 20 til 26 prosent. Andelen har vært høyere blant mennene i hele perioden fra 1991 til 2008. Blant både menn og kvinner har det vært en synkende aktivitetsgrad med økende alder, og aktiviteten har vært særlig stor i aldersgruppen 9-15 år. Den desidert laveste aktiviteten finner vi blant de eldste, altså aldersgruppen 67-79 år.

Mest aktive på fotballbanen

I hele perioden fra 1991 til 2008 har fotball vært den idretten som flest svarer at de har vært aktivt med på sist de deltok på et idrettsarrangement. Menn har i hele denne perioden vært mest aktive i denne idretten, med en andel på mellom 44 og 50 prosent (se tabell 6). Kvinnene ligger betydelig lavere, men det er blant dem økningen har funnet sted, fra henholdsvis 18 prosent aktive i 1991 til 24 prosent i 2008. Og 2004 var første gang fotball var mer populært enn håndball blant kvinner. Totalt sett, og særlig for mennene, har håndball vært mindre populært enn fotball.

Løping var den nest største idretten i 1991, 14 prosent. Den har sunket betydelig, og var på 6 prosent i 2000, 2004 og 2008. Denne nedgangen har vært stor både blant kvinner og menn. Andre idrettsgrener har endret seg mindre. Skiidretten har holdt seg på omtrent 6 prosent i alle undersøkelsene. Her var menn noe mer aktive enn kvinner på 1990-tallet, men i de seinere undersøkelsene har det vært et nokså likt forhold mellom kvinner og menn på dette feltet.

Fotball er den idretten som er mest populær blant barn og unge. Blant dem i alderen 9-15 år var det i 2008 mer enn halvparten i denne aldersgruppen som hadde deltatt i denne idretten sist de var på et idrettsarrangement. Blant personer i alderen 45-66 år var det bare 13 prosent som var aktive på fotball-

Tabell 4. Andel som er med i ulike kor, orkester, sang- eller musikkgrupper, blant dem som er aktive i en eller annen gruppe, etter kjønn. 9-79 år. 2008. Prosent

	Menn	Kvinner
Antall svar	90	91
Kor eller sanggruppe	28	50
Korps eller janitsjarorkester	20	23
Gruppe som spiller rock eller pop	30	6
Klassisk musikkgruppe/orkester	6	14
Spelemannslag/folkemusikkgruppe	6	4
Jazzgruppe	3	0
Visegruppe	4	2
Country and western-gruppe	6	0
Annen type sang- eller musikkgruppe	10	12

Kilde: Kultur- og mediebruksundersøkelsen 2008, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 5. Andel blant dem som driver aktivt med ulike egne kulturaktiviteter, som får dette organisert gjennom den kommunale musikk- og kulturskolen. 9-19 år. 2004 og 2008. Prosent

	2004	2008
Organisert dans på fritiden	39	31
Aktivt med i kor/orkester/sang- eller musikkgruppe	33	45
Spiller instrument regelmessig	46	53
Amatørteater/revygrupper	19	21
Driver med billedkunst/kunsthåndverk	4	11

Kilde: Kultur- og mediebruksundersøkelsene, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 6. **Andel som har deltatt i ulike typer idrettsgrener sist de deltok på idrettsarrangement, etter kjønn. 9-79 år. 1991-2008¹. Prosent**

	Fotball	Håndball	Ishockey	Annen lagidrett	Løping	Annen friidrett	Skøyte løp	Skiidrett	Annen individuell idrett
I alt									
1991	36	11	1	11	14	3	0	6	18
1994	37	13	1	6	13	3	1	7	20
1997	38	12	0	7	10	3	1	5	24
2000	39	13	1	7	6	5	0	6	21
2004	41	12	1	6	6	5	0	6	24
2008	37	12	1	7	6	5	0	6	24
Menn									
1991	47	6	1	9	11	2	0	8	16
1994	49	6	1	5	11	1	1	9	17
1997	48	5	0	6	10	2	1	7	21
2000	50	5	2	8	6	3	0	6	19
2004	49	5	1	5	5	4	0	6	25
2008	44	6	1	7	4	3	0	7	26
Kvinner									
1991	18	19	1	14	17	3	0	4	22
1994	19	23	0	7	17	5	0	4	24
1997	20	23	1	9	11	4	1	2	30
2000	23	26	0	7	7	7	0	5	25
2004	27	21	1	8	8	6	0	6	23
2008	24	22	0	8	10	8	0	4	22

¹ Personer som har vært aktiv deltaker på et idrettsarrangement de siste to årene i 1991 og 1994, de siste tolv månedene i 1997, 2000, 2004 og 2008.

Kilde: Kultur- og mediebruksundersøkelsene, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 7. **Andel som har deltatt i ulike typer idrettsgrener sist de deltok på idrettsarrangement, etter alder. 9-66 år. 2008. Prosent**

	9-15 år	16-24 år	25-44 år	45-66 år
Fotball	52	49	26	13
Håndball	14	14	12	4
Ishockey	0	3	0	2
Annen lagidrett	8	5	8	9
Løping	4	0	14	6
Annen friidrett	5	3	3	11
Skøyte løp	0	0	0	0
Skiidrett	2	5	7	12
Annen individuell idrett	14	18	29	40
Antall svar	293	68	112	65

Kilde: Kultur- og mediebruksundersøkelsen 2008, Statistisk sentralbyrå.

banen. De deltok i større grad i løping, skiidrett og andre individuelle idrettsgrener (se tabell 7).

Antall medlemskap i Norges idrettsforbund har økt jevnt fra om lag 1,4 millioner i 1980 til 1,9 millioner i 1998. Deretter har tallet variert noe. I 2009 hadde forbundet rundt 1,8 millioner medlemmer. I 1980 utgjorde kvinner 34 prosent av medlemmene, og i 2009 40 prosent.

Medieverdenen: Avisopplaget synker og færre leser papiravis

Antall eksemplarer av dagsaviser per 1 000 innbyggere økte jevnt gjennom 1980-tallet. Dette skjedde samtidig med en økning i antallet husholdninger, så økningen i antall eksemplarer per husholdning var mer beskjedent. I 1992 hadde vi det høyeste tallet, med 688 aviser per 1 000 innbyggere. Etter 1992 har tallet sunket jevnt (Høst og Vaage 2010). I 2009 var nettoopplaget per 1 000 innbyggere nede i 407.

Det har samtidig vært en nedgang i andelen som leser avis per dag.

I 1991 var det flere avislesere enn

fjernsynsseere. Avisen var dermed det mest brukte mediet. Slik er det ikke lenger. I løpet av de siste årene har andelen avislesere sunket fra 84 prosent i 1991 til 65 prosent i 2009 (se figur 2). Denne nedgangen har vært gradvis, men har særlig vært tydelig fra 1998 og framover. I de siste årene har lesing av nettaviser vært stadig økende. 40 prosent leste internettutgaver av aviser en gjennomsnittsdag i 2009 (Vaage 2010).

Tidoblet internettbruk på ni år

I 2009 var det 65 prosent som brukte hjemme-PC. I 1995 var andelen 9 prosent. I 2000 brukte 7 prosent av befolkningen Internett en gjennomsnittsdag. Her er all internettbruk medregnet, uansett hvor bruken fant sted. I 2009 var andelen brukere per dag økt til 73 prosent. Den er altså mer enn tidoblet på ni år (Vaage 2010).

Både kvinner og menn brukte oftere hjemme-PC og Internett i 2009, henholdsvis 78 prosent av mennene og 67 prosent av kvinnene, sammenlignet med 1997 da andelene var henholdsvis 10 og 3 prosent. Selv om kvinnene har nærmet seg mennene i så måte, er det fremdeles klare kjønnsforskjeller. Det er særlig blant de eldre at forskjellen er stor. Blant personer i alderen 67-79 år var det i 2009 51 prosent av menn og 27 prosent av kvinner som brukte Internett en gjennomsnittsdag.

Figur 3 viser tiden som ble brukt til ulike elektroniske medier per dag blant noen utvalgte aldersgrupper, i årene 1991-2009. Noe av økningen i tiden foran fjernsynsskjermen skyldes at målemetoden for dette mediet ble forandret fra 1999. Dette har medført at tiden til fjernsynsseing per dag økte med om lag ti minutter i gjennomsnitt.

Tiden 9-15-åringene tilbringer foran fjernsynet, har økt betydelig fram til og med 2003. Deretter har den sunket igjen. De lytter også mindre på radio nå enn hva som var vanlig før. Det er også noe mindre lytting på plater/kassetter/CD, MP3 og så videre. Video-/DVD-bruken har heller ikke økt i omfang (se figur 3). Totalt sett har disse endringene ført til en nedgang i tiden som brukes til de tradisjonelle massemediene i denne aldersgruppen, fra 3 timer og 34 minutter per dag i 1991, til 2 timer og 50 minutter i 2009, altså en nedgang på omtrent tre kvarter. Tiden til elektronisk mediebruk er likevel på 3 timer og 50 minutter i 2009. Dette skyldes bruken av Internett, som ikke eksisterte i 1991, og som var svært lite utbygd i 1997.

De unge (alder 16-24 år) har i de seinere årene sett noe mindre på TV og noe mer på video/DVD enn tidligere, og de har lyttet betydelig mindre på radio. Den store økningen gjelder Internett. Fra 2003 til 2009 har tiden brukt på Internett en gjennomsnittsdag økt fra 58 minutter til 128 minutter. Tar vi med dette mediet, er det denne aldersgruppen som bruker mest tid til elektroniske medier en gjennomsnittsdag.

Blant de godt voksne og de eldre er det mindre endringer. Det har vært en betydelig økning i tiden tilbrakt foran fjernsynet i løpet av disse årene. Radiolyttingen har derimot holdt seg nokså stabil. Alt i alt brukte godt voksne og eldre de tradisjonelle elektroniske medietilbudene mer i 2009 enn i 1991. I tillegg kommer internettbruken, som fremdeles ikke er så stor som for den yngre delen av befolkningen.

Tre timer TV-titting

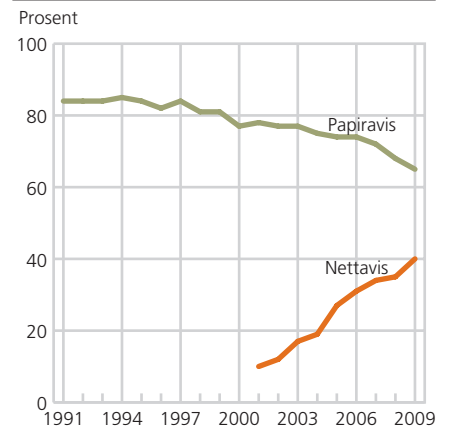
Til tross for økt tilgang til fjernsynskanaler og flere kanaler som sender programmer døgnet rundt, ser vi ikke mer på TV. I 1991 var det 5 prosent som hadde parabolantenne i husholdningen, og 29 prosent hadde kabelanlegg. Disse tallene har økt til henholdsvis 34 og 51 prosent i 2008. I tillegg hadde 12 prosent digital bakkeantenne. Andelen som ser fjernsyn en gjennomsnittsdag, var 81 prosent i 1991 og 80 prosent i 2009, altså en ubetydelig endring (Vaage 2010). De som ser på fjernsyn en gjennomsnittsdag, har de siste årene brukt om lag 3 timer på dette.

Færre bibliotek ...

Antallet skjønnlitterære bokutgivelser har variert en del de siste 20 årene. Det var en betydelig økning fra 1986, da det var 903 utgivelser, til 2 037 utgivelser i 1995. Deretter var det en liten nedgang, til 1 892 skjønnlitterære bokutgivelser i 1999. Siden har det økt igjen, og i 2009 var det 2 527 bokutgivelser.

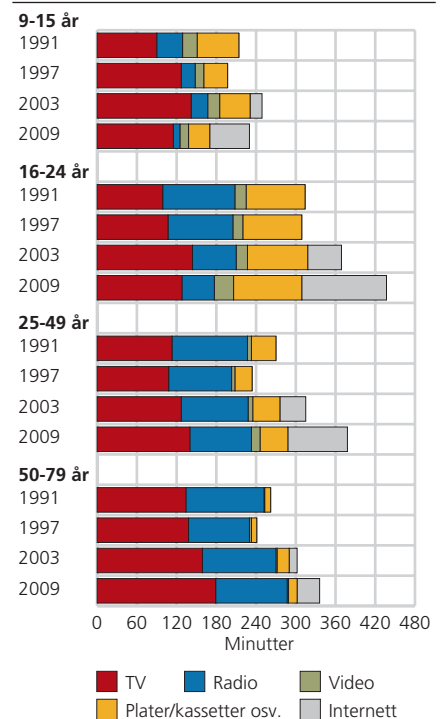
De seinere årene har det til tross for økning i bokutgivelser vært en nedgang i antall utlån per innbygger i folkebibliotekene. Mens det i 1992 var 4,9 utlån per innbygger per år, sank tallet til 3,6 i 2009. Antall utlån henger nok sammen med at antall folkebibliotek har sunket i perioden 1993 til 2007 fra 1 184 til 798 (Kulturstatistikk 2008).

Figur 2. Andel som har lest papiravis og internettutgave av papiravis en gjennomsnittsdag. 9-79 år. 1991-2009. Prosent

Kilde: Kultur- og mediebruksundersøkelsene, Statistisk sentralbyrå.

Figur 3. Tid brukt til ulike elektroniske massemedier en gjennomsnittsdag, etter alder. 9-79 år. 1991, 1997, 2003 og 2009. Minutter

Kilde: Kultur- og mediebruksundersøkelsene, Statistisk sentralbyrå.

... men flere leser bøker

I 1991 oppga 24 prosent at de leste bok på fritiden en tilfeldig valgt dag. Andelen sank til 17 prosent per dag i 1997, men har så økt til 27 prosent i 2009, henholdsvis 20 prosent blant menn og 34 prosent blant kvinner. Blant dem som leste bok, var det 64 prosent som leste en roman eller novellesamling. Blant kvinnelige boklesere var det 72 prosent som leste denne typen bøker en gjennomsnittsdag, mens andelen var 51 prosent blant mannlige lesere. Menn leste mer faktabøker enn kvinner (Vaage 2010).

De unge leser i mindre grad bøker nå enn de gjorde før. I 1991 var det 28 prosent i aldersgruppen 16-24 år som hadde lest bok på fritiden en gjennomsnittsdag. I 2009 var andelen sunket til 16 prosent. Den økningen som har funnet sted for boklesing de seinere årene for befolkningen som helhet, gjelder ikke for de unge.

Kulturelle i utlandet

Vi bruker mye tid på kultur når vi reiser til utlandet. Kultur- og mediebruksundersøkelsen 2008 viser at 31 prosent av den norske befolkningen hadde vært på museum, utstilling, kunstgalleri eller lignende i utlandet i løpet av de siste tolv månedene. I 2000 var tallet 27 prosent, og 20 prosent i 1991.

En betydelig andel nordmenn går også på konserter eller andre musikkarrangementer når de er i utlandet. Andelen som hadde gjort dette i løpet av de siste tolv månedene, var på 14 prosent i 2008, mot 8 prosent i 1991. Det er ikke noen store kjønnsforskjeller for ulike kulturtilbud i utlandet. Det er likevel en liten tendens til at kvinner i større grad går på teater, musikal, museer, utstillinger og så videre, mens menn velger idrettsarrangement – også når de er på reise.

Statistisk sentralbyrås ferieundersøkelser viser at nordmenns ferieaktivitet har økt noe i de seinere årene. Mens vi i 1994 hadde omtrent 14 overnattinger i gjennomsnitt på feriereiser siste år, var antallet overnattinger 18 i 2009. Overnattingene har økt for både menn og kvinner, men kvinner hadde i 2009, som i alle tidligere målinger, flere overnattinger enn menn. I 2009 var tallet 15,9 for menn og 19,6 for kvinner.

Datakilder

Kultur- og mediebruksundersøkelsene er intervjuundersøkelser med et landsrepresentativt utvalg i alderen 9-79 år, om tilgang til og bruk av kultur- og massemedietilbud. Undersøkelsen om mediebruk gjennomføres hvert år. Undersøkelsen om kulturbruk gjennomføres hvert 4. år. Den siste ble gjennomført i 2008.

Kulturstatistikken gis ut hvert år og gir en oversikt over tilgjengelig statistikk for ulike områder innenfor norsk kultur.

Reiseundersøkelsene er årlige intervjuundersøkelser om nordmenns ferie- og reisevaner, med et landsrepresentativt utvalg i alderen 16-79 år.

Referanser

Kulturstatistikk 2008. NOS D 429, 2009, Statistisk sentralbyrå.

Høst Sigurd og Odd Frank Vaage (2010): Avislesing ikke lenger for alle, *Samfunnsspeilet nr. 4-2010*, Statistisk sentralbyrå.

Vaage, Odd Frank (2009a): *Norsk kulturbarometer 2008*, Statistiske analyser 107, Statistisk sentralbyrå.

Vaage, Odd Frank (2009b): *Mosjon, friluftsliv og kulturaktiviteter. Resultater fra Levekårsundersøkelse fra 1997 til 2007*, Rapport 2009/15, Statistisk sentralbyrå.

Vaage, Odd Frank (2010): *Norsk mediebarometer 2009*, Statistiske analyser 106, Statistisk sentralbyrå.